

HOLMBERG, TEODOR

Gustaf-Adolfs-förbundet för Sveriges unge krigsmän.

Stockholm
1904

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

HOLMBERG G, G. H. T.

Krigs-
Sällsk.
militär
(Pm.)

Gustaf-Adolfs-förbundet för
Sveriges unge krigsmän.

(Separataftryck ur Stockholms Dagblad.)

Stockholm 1904.
Stockholms Dagblads Aktiebolags Tryckeri.

Kungl. biblioteket

0 0000 000007187

Den enklaste landsbygdskyrka, det anspråkslösaste bönhus vid en stadsgränd smyckar sig med det mest ärekrönta märke, den mest innehållsrika sinnebild, som jorden någonsin skådat: det kristna korset. Det ligger intet högmod häri, det är blott en bekännelse, dessa byggnader äro bestämda att på detta sätt aflägga: att de äro invigda till ära för mänsklighetens konung och för att under sitt tak i andakt och till inbördes stärkande samla hans rikes trogna undersåtar. Det gylene korset fångslar vandrarens blickar, det väcker många tankar och framkallar många bilder för vårt inre öga, det biuder vördnad för det heliga, det lyfter själen uppåt. Det vore en falsk anspråkslös-
het hos de byggande, om det lilla obetydliga kapellet ansetts för lågt att bära korsets höga märke.

Tillhör Sveriges flagga blott kungens slott, riksdagens hus och andra officiella byggnader? Är hon endast bestämd att svaja från fästningarna, från skeppen och inför hären? Äro fiskarens segelbåt, byns lilla småskola, landtmannens enkla

hem så ringa och tarfliga, att det kan stämplas som en förmätenhet, om de våga att kröna sig med den blågula duken? Tvärtom, mena väl de flesta. Må vårt fosterlands symbol gärna blifva så mycket känd och hedrad som möjligt, må både hem och skola och allt slags samhällsgagnelig verksamhet trifvas under hennes hägn — det skall endast väcka glädje i svenska hjärtan, ty hvar de färgerna ses, aflägga de ett vittnesbörd om medborgarsinne, om samhörighetskänsla.

Då torsdagen den 7 januari "Gustaf-Adolfs-förbundet för Sveriges unge krigsmän" bildades, var det en liknande åskådning som förmådde de församlade att döpa sitt lilla samfund med vår historias mest strålande namn: det var icke någon lust för det storståtliga och praktfulla, icke heller någon otillbörlig öfverskattning af hvad detta förbund skulle i framtiden kunna uträtta, men det var i och med detta namn en signal, som gafs, på en gång korsets och den svenska flaggans, så sannt som Gustaf Adolf i sin person förklarar den evangeliska korsriddaren och den vidtskådande statsmannen, varande samtidigt en krigets hjälte och en varm främjare af sitt folks materiella och andliga fredsodling. Gustaf Adolf är icke blott en hänsofven stormaktskonung, som under fanor och trofeer för länge sedan

hvilat i Ridderholmskyrkans grafkor. Han är vida mer, ett eldande föredöme, ett levande framtidsprogram, i samma anda som Snoilsky omtalar Lützenslaget såsom en kamp, hvilken alltjämt skall slutfäktas inom vårt eget lands gränser, därigenom att "dvalans, nödens tröga skuggor" skola drivas ut, och när så sker —

Lützen-stenens vemodshölje
brista skall itu —
Gustaf Adolf segrar härligt
i sitt folk ännu.

Genom detta namn ville man förläna ett karaktäristiskt särmärke, en individuell prägel åt samfundet. Man angaf som sitt egentliga och främsta mål att inarbeta i unga sinnen det humana krigaridealet, där den ädla svenskhetens, den in i döden plikttrogna mandomens, den varma gudsfruktans andemakter ingått ett äkta förbund, som åt hemmet, det medborgerliga arbetet och fosterlandet återskänka de unga krigsmännen stärkta äfven till sin inre håg och riktning.

För visso ligger det stor betydelse däri, att ett samfund, som för något syfte bildar sig, har en förebild att se upp till, att lyfta sig mot; det är, med uppmärksamheten fäst vid språkets stora makt öfver tanken, af verklig vikt att äfven namnet förnimmes som en eldande fanfar, i stånd att genast framkalla både en rik tankekedja och en framdrifvande värme-

bölja. Därmed är ingalunda sagdt, att alla *värnpliktige* från stad och land ögonblickligen skola känna och förstå det här sagda. Få af dem veta att rätt skatta vare sig en historisk händelse, personlighet eller idé. Men hos många ligger i de inre djupen en förutfattad, instinktmässig vördnad, som duger till byggnadsgrund, och i hvarje fall är det med Gustaf-Adolfs-förbundets både namn och syfte så, att de innebära ett framtidsprogram, som efter hand skall afslöjas, utvecklas och inarbetas.

Både i Sverige och Tyskland finnas redan, som bekant, Gustaf-Adolfs-föreningar med ett kyrkligt-religiöst syfte, men från dessa skiljer sig ifrågavarande sällskap både genom sitt namn af "förbund" och genom hela sitt arbetes mål och medel. Dessutom täcker det specifikt kyrkliga alldeles icke Gustaf Adolfs lifsgärning, så sannt human, fosterländsk och vidtfamnande som denna var, och icke heller har någon rätt att uteslutande för *sina* sträfvanden lägga beslag på det rika namnet.

Det ligger ganska nära till hands att på tal om detta förbund för unge krigsmän tänka på den store konungens berömda krigsartiklar af 1621. Dessa äro som bekant af honom själf författade, hvilade på äldre stadgar samt afsågo att återställa den förfallna krigstukten. Det

var vid ett minnesvärdt tillfälle och på ett synnerligen verkningsfullt sätt som dessa artiklar första gången förkunnades. Det skedde en sommardag i juli månad, medan man vid Elgsnabben låg och bidade förlig vind till Livland, dit ett viktigt fälttåg var planlagdt. Från 150 krigs- och transportfartyg svajade vimpelar och flaggor, på öarna i skärgården voro 14000 utvalda trupper lägrade, både inhemska regementen och utländskt värfvadt folk. Här voro konungen, hans gemål, hans moder och andra högt uppsatta personer samlade, och då han fått sina krigsartiklar färdiga, upplästes de på Årsta äng för hela krigshären i full parad, nämligen för tre regementen i sänder, och besvuros af dem i samma ordning.

Dessa stadgar kunna synas hårda för våra dagars människor, men de voro i verkligheten långt före sin egen tids uppfattning, genomandade af sedlighet och trossallvar, humana i sitt syfte. De blefvo sedan länge gällande för svenska hären och tjänade som mönster äfven för andra lands krigslagstiftning. Det är enhvar som något synat Gustaf Adolfs historia väl bekant, att det var med sin krigstukt han icke minst vann sin samtids beundran, äfvensom att hvad han med sina krigslagar innerst åsyftade var att *lyfta andan inom sin här*, skapa högsinnade

och ädla krigare. Hjältar och ej marodörer skulle hans män vara. Som kristna människor skulle de stå fram. Hur gripande tycktes ej för tyska bönder och borgare, för kvinnor som för män, det skadespelet vara, då kungen efter slutad batalj med hela sin här knäföll och tackade Gud för segern! Och var det ej hjärtvinnande att aftontid från lägergatorna höra koralen uppstiga!

Jag tror, att det är en äkta fosterländsk gärning att för vår tids behof och med vår tids hjälpmedel söka fortsätta Gustaf Adolfs verk och med hans ljusa namn liksom signa och omhägna ett sådant arbete. Liksom land skall med lag byggas, så må allt mer vår värnpliktshär besjålas af svenskhet och af en sedligt-religiös anda och vårt försvar uppmuras på dessa djupa grundvalar. Om de unga krigarnas vänner både inom militära och civila led samt hos kvinnor såväl som hos män vilja medverka härtill, vilja i det Gustaf-Adolfs-förbund de stiftat ställa ett litet hjälpmedel till officerarnes förfogande, så kunna de säkert påräkna sympati, åtminstone hos alla dem, för hvilka fosterland och religion betyda höga livsvärden. Liksom förbundet i sin verksamhet tager afstånd från all partibildning och från alla dagens sociala, politiska och religiösa stridsfrågor, så böra äfven dess medlemmar kunna tillhöra skilda rikt-

ningar inom det offentliga lifvet. Ty hvarför skulle de icke samtidigt kunna ingå som medlemmar af ett neutralt förbund, som blott vill gagna vårt lands unga försvarare? Gustaf-Adolfs-förbundet är icke ett sällskap af konservativa högermän eller af en i en särskild riktning utpräglad kyrklig och religiös åskådning, utan det vill som sagdt stå öppet för hvarje man eller kvinna, som gilla dess program.

Det är icke säkert, att alla göra det! Föga förstående måste detta förbund finna hos dem t. ex., som anse fosterland och religion för skäligen tomma begrepp eller likgiltiga saker. Icke så få mena — jag tror, att det är en naiv och opraktisk föreställning —, att man med populärvetenskapliga föredrag i alla möjliga blandade ämnen, hållna snart sagdt af hvilken studerad ung man som helst, kan hos värnpliktiga på i regel svag och outvecklad kulturgrad införa i krigarlifvet ett moment, som i värde icke blott mäter sig med utan öfverträffar den sträfvan, som framför allt och innerst vill påverka de värnpliktige i fosterländskt och sedligt svfte, utan att därför ringakta eller förbigå något enda godt medel, som synes skickadt att på ett lämpligt sätt förströ och förfriska dem. Så länge som fäder och mädrar i de svenska hemmen icke lös-

gjort sig från de ideal, som i denna uppsats framhållits, och så länge som dessa af de flesta svenskar betraktas som stora lifsmakter, behöfver icke Gustaf-Adolfsförbundet frukta att själfva dess syfte skall vara nationen likgiltigt. Det må taga sina varsel och rättensnören från folkets hem men icke från "Folkets hus"! Säkert är äfven, att om icke Gustaf Adolfs krigare, Cromwells puritaner, Karl XII:s karoliner, de amerikanska krigarna i slafkrigets dagar, boerkämparna i Transvaal varit präglade så, som de voro, af en innerlig förening af fosterländskt sinnelag och religiös värme, så skulle de icke heller öfvat de bragder, som gjort dem frejdade, eller bestått i de prof, för hvilka de utsattes. Plikttrohet, god kamratan- da, lugn förtröstan, glöd i hjärtat, en själ stålsatt inför faror och död äro unga krigsmäns yppersta dygder, men de danas ej af blott förståndsmässiga intellektuella föredrag, t. ex. i kemi och fysik, utan framför allt af en solid krigsutbildning, handhafd af goda och allvarliga officerare, hvarjämte frivilliga föreningar med syfte, liknande Gustaf-Adolfsförbundets, kunna gifva goda bidrag.

För att man så tänker och tror, behöfver man icke vara en trångbröstad, efterblifven varelse. Man kan med religiös lifsåskådning vara andligen rymlig i

minst lika hög grad som den dogmatiska radikalismens tvärsäkra bekännare.

Något monopol på verksamhet inom de värnpliktige eftersträfvat Gustaf-Adolfsförbundet för visso icke; icke heller tänker det försöka uttränga *någon* förening, som härens ledande män anse sig kunna bruka. Mellan alla, som syfta mot något godt och nyttigt, förefinnes ett faktiskt samarbete, äfven om ingen yttre anordning därför träffats.

Liksom förbundet här ifråga är en frivillig hopslutning, är det naturligt, att det äfven å de värnpliktiges sida bör vara ett *frivilligt* intresse, som må drifva dem att taga del af hvad förbundet bjuder. De böra med andra ord icke *kommanderas* till något, som ej lagenligt hör till krigstjänsten.

Gustaf-Adolfsförbundet behöfver naturligtvis sympati och bistånd från många håll för att kunna uträtta något nyttigt och godt. Med största tacksamhet mottager det pekuniära bidrag för att bestrida tryckningskostnader, kostnader för föredragshållare, skioptikonbilder m. m. Med största tacksamhet mottager det äfvenledes hjälp af manliga och kvinnliga skriftställare, som äro i stånd att lemna bygdeskildringar, biografiska och historiska skildringar, kärnfulla, slående, personligt värmande etiska anföranden, allt

i en form och en anda, som göra dem fullt njutbara för rättframma unga män, hvilka icke ega några stora förutsättningar och ej få tröttnas med öfver deras fattning och utanför deras välförstådda intresse liggande saker. De föredrag, som bjudas dem, böra helst belysas med bilder och ledsagas af unison sång. Enkel, frisk och ungdomen tilltalande bör formen vara. Sådana föredrag, som här önskas för de värnpliktige, böra pröfvas vida mindre efter estetiska och vetenskapliga mått än efter den praktiska och folkliga synpunkten. Ett hufvudsyfte är att så småningom väcka och uppjobba unga krigsmäns intresse för förströelser, som kunna roa, på samma gång de åsyfta att gifva en inre andlig behållning. — —

Med dessa ord har jag endast velat i någon mån klargöra det nystiftade Gustaf-Adolfs-förbundets syfte och ställning, såsom jag fattat dem, men först sedan det trädt i verksamhet samt på erfarenhetens väg vunnit främjande medel, må tiden vara inne att mera i detalj redogöra för, hur det försöker arbeta för Sveriges unge krigsmän.

Teodor Holmberg.

www.books2ebooks.eu